

UDENRIGSMINISTERIET

Svar på URU alm del spørgsmål 107 af 31.
januar 2014 til udenrigsministeren stillet af
ikke-medlem Martin Henriksen (DF)

URU alm del, Spørgsmål 107

”Vil ministeren oplyse, hvornår der sidst var præsident- og parlamentsvalg i Ukraine, og om disse valg efter ministerens opfattelse var frie og retfærdige valg uden omfattende valgsvindel? Og vil ministeren oplyse, om disse valghandlinger var godkendt af internationale organisationer, og i bekræftende fald hvilke organisationer?”

Svar:

For så vidt angår seneste udvikling i Ukraine henvises til URU-spørgsmål 96.

Det seneste parlamentsvalg i Ukraine fandt sted den 28. oktober 2012, med efterfølgende genvalg i 5 valgdistrikter den 15. december 2013. Det seneste præsidentvalg blev afholdt i to runder hhv. den 17. januar og den 7. februar 2010.

Ved såvel præsidentvalget i 2010 som parlamentsvalget i 2012 inviterede den ukrainske regering, i overensstemmelse med landets OSCE-forpligtigelser, OSCE's kontor for demokratiske institutioner og menneskerettigheder (ODIHR), OSCE's parlamentariske forsamling og OSCE's medlemslande til at observere valget. Valgene blev overvåget af en international valgobservationsmission bestående af ODIHR, OSCE's parlamentariske forsamling, Europarådets parlamentariske forsamling, Europa-Parlamentets parlamentariske forsamling og NATO's parlamentariske forsamling. Ved både præsidentvalget i 2010 og parlamentsvalget i 2012 deltog danske repræsentanter i den fælles valgobservationsmission. Missionerne vurderede valgene i forhold til OSCE-forpligtigelser, øvrige internationale standarder for demokratiske valg samt ukrainsk lovgivning. ODIHR forestod den endelige rapportering fra valgobservationsmissionen.

Ved præsidentvalget i januar og februar 2010 var hovedkonklusionen fra ODIHR's rapport fra valgobservationsmissionen, at valget levede op til de fleste OSCE-forpligtigelser samt øvrige internationale standarder for demokratiske valg, og konsoliderede de fremskridt, der var sket siden 2004. Valgprocessen var ifølge ODIHR gennemsigtig og gav vælgerne et reelt valg mellem kandidater, der repræsenterede forskellige politiske synspunkter. Der pegedes dog på, at vælgerne tillid til valgprocessen blev påvirket negativt af ikke-underbyggede anklager om valgsvindel i stor skala. Det blev endvidere nævnt af ODIHR, at et utilstrækkeligt

lovgivningsmæssigt grundlag for valget medførte problemer for valgadministrationen. Valgloven, der var blevet ændret i 2009, vurderedes at have været et tilbageskridt i forhold til den tidligere valglov. Der pegedes særligt på, at den lovgivningsmæssige ramme for valgets anden runde efterlod en række uafklarede spørgsmål og gav grobund for forskellige fortolkninger. Den centrale valgkommission kritiseredes for ikke at have behandlet klager på gennemsigtig vis.

Vurderingen af parlamentsvalget i oktober 2012 var betydeligt mere kritisk. ODIHR's rapport pegede på flere problemer, blandt andet i forbindelse med forberedelse af valg og stemmeoptællingen. Rapporten gjorde gældende, at der var tale om et tilbageskridt i sammenligning med de seneste nationale valg. Det drejede sig bl.a. om fængslingen af de to prominente oppositionspolitikere Julia Timosjenko og Juri Lutsenko efter stærkt kritiserede retssager, hvilket afskar dem fra at opstille til parlamentsvalget. Derudover pegede den endelige rapport på, at valget var karakteriseret ved ikke at give lige vilkår for alle kandidater, idet der observeredes sager med misbrug af administrative ressourcer, mangel på gennemsigtighed vedrørende parti- og kampagnefinansiering, ubalanceret sammensætning af de lokale valgkomiteer og fravær af en balanceret mediedækning. Der blev observeret en række sager med intimidering og chikane af vælgerne. I næsten halvdelen af valgdistrikterne var der en negativ vurdering af tabuleringen af resultaterne, og integriteten af resultaterne i nogle distrikter blev kompromitteret af manipulation med resultater og andre uregelmæssigheder. Billedet var imidlertid ikke entydigt negativt. ODIHR's rapport konkluderede også at vælgerne havde haft et valg mellem forskellige partier og at valgdagen forløb roligt.

Den endelige rapport påpegede desuden, at den nye valglov fra november 2011 kunne have udgjort et godt grundlag for valgafholdelsen, såfremt den havde været implementeret på korrekt vis og konsistent med internationale standarder. Den 5. november 2012 annoncerede den centrale valgkommission, at man som følge af uregelmæssigheder ikke kunne fastslå resultatet i fem valgdistrikter. Den 15. december 2013 fandt der omvalg sted i de fem valgdistrikter, hvor resultatet ikke kunne fastslås.

Der var ikke en samlet international valgobservationsmission til omvalget i de fem valgdistrikter, om end ODIHR sendte et valgekspertteam på syv personer op til valget. I deres rapport konkluderes det, at mens nogle fremskridt kunne observeres i forhold til valget i 2012, herunder i forhold til tabulering af valgresultater, sås der som ved valget i 2012 problemer med ubalanceret sammensætning af valgkomiteerne og misbrug af administrative ressourcer.

Kritikken af valget i oktober 2012 var medvirkende årsag til, at Ministerrådet for Udenrigsanliggender i EU i december 2012 konkluderede, at en undertegnelse af associerings- og frihandelsaftalen mellem EU og Ukraine afhang af en samlet vurdering af 1) fremskridt på valgområdet; 2) fremskridt i forhold til retsstatsprincipper, herunder de politiske retssager og 3) videreførelse af Ukraines generelle reformdagsorden.